

Hungarológia Svédországban

Lars-Gunnar LARSSON

1. Előzmények

A finnugrisztika mint modern tudományág K. B. Wiklundtól számítható a svédországi felsőoktatásban. Természetes dolog tehát, hogy a magyartanítás bevezetése is Wiklund nevéhez fűződik, aki 1894-ben kezdte el a finnugor nyelvek oktatását az uppsalai egyetemen, és akit 1896-ban neveztek ki a finnugor nyelvészet magántanárának. Ő vezetett először magyar nyelvtanfolyamot 1900 őszén, azaz még mielőtt Magyarországra látogatott volna. Összesen hétszer tartott ilyen kurzust, az utolsót 1926-ban. Tanítványai között finnugristákon kívül olyan jeles szlavisták is voltak, mint pl. Tore Torbiörnsson és Richard Ekblom (UUB KBW 68 F 3). Magyarországra először 1903-ban látogatott el, s bár nagyra becsülte a tudományos életet – mindenekelőtt Szinyei József volt az, aki hosszú éveken keresztül a magyar tudományos kapcsolatokat jelentette számára –, csak egy fél évig időzött ott, mert szerinte Magyarország „a Kelet része, ahol egy európai nem érzi jól magát huzamosabb ideig”, írta nővérének küldött levelében (kelt 1903. jún. 12-én). Kéziratos hagyatékából tehát kiderül, hogy nemigen sikerült gyakorlati magyar nyelvtudásra szert tennie (UUB KBW 45: 6). Ez azonban nem jelentett hátrányt számára, mert a Magyar Tudományos Akadémia, amikor magyaroctatói tevékenységére utalt, így méltatta őt: „a finnugor nyelvészetnek egyik legkiválóbb munkása, a ki Európának egyik legészakibb egyetemén a magyar nyelvről is tart előadásokat” (AÉ 1914. okt. 10.). Az elismerés mégis főleg a nemzetközileg elismert lappológusnak szólt.

Wiklund idején alig akadt más, aki hungarológiával – vagy részben finnugrisztikával – foglalkozott volna Svédországban; Wiklund munkássága egyet jelentett a svédországi finnugrisztikai kutatásokkal. A magyar nyelvet illetően a helyzet azonban hamarosan jobbra fordult.

2. A stockholmi magyar intézet – hungarológiai központ

2.1. Leffler Béla

Leffler Béla 1929-ben kezdte működését az akkor alapított stockholmi főiskolán (később egyetemen). Ez az intézmény lett a svédországi hungarológia egyik pillére, főként a két világháború közötti időszakban és a 40-es évek elején.

Az intézetet az az igény hívta életre, hogy a fiatal független magyar nemzetállam szükségesnek tartotta a többi országokkal való kapcsolatok kiépítését. A helyzet nagyjából hasonlított az 1980-as évek végén kialakult szituációhoz. Leffler, aki eredetileg germanista volt, már 1919-ben Svédországba került (Lakó 1987: 9), és kezdetben a stockholmi magyar követségen dolgozott. A neves hungarológus több mint 15 évig játszott jelentős szerepet a svéd–magyar kulturális kapcsolatok alakításában. Svéd lányt vett feleségül. Leffler fontos kultúráközvetítő tevékenységet fejtett ki: magyarországi utazásokat szervezett újságíróknak, magyar szépirodalmi műveket fordított svédre stb. Első jelentős fordítása egy verseskötet volt (Ungersk lyrik, 1922). Leffler Béla hidat épített Svédország és Magyarország között. A Leffler-házaspár kulturális tevékenységének szimbólumaként fogható fel, hogy legidősebb fiuknak a Sven-Béla nevet adták. Leffler alapította a Magyar Társaságot (Ungerska Sällskapet), amely jelentős segítséget nyújtott az 1929-ben alapított magyar intézetnek (Ungerska institutet). A frissen alapított intézet, amelyet később a stockholmi főiskolához csatoltak, minden valószínűség szerint igen aktív tevékenységet fejtett ki. Nagyon fontos hatása volt Lefflernek abban, hogy Svédország és Magyarország egyezményt kötött ösztöndíjasok cseréjéről (Lakó 1987: 88). Ennek értelmében végezhetett svédországi tanulmányokat egy éven át többek között Lakó György, és Leffler készítette elő a terepet utódjának, Lotz Jánosnak is (Lakó 1987: 89; Margócsy 1990: 67). Nem kevésbé volt fontos a csere a másik irányban: egy fiatal svéd egyetemi hallgatónak, Bo Wickmannak nyílt lehetősége magyarországi tanulmányokra. Leffler Béla tudománytörténeti távlatból fáradhatatlan kezdeményezőnek, energikus fordítónak és hatékony szervezőnek tűnik. Pedig Leffler nem ért meg magas életkort: 1936-ban, alig 50 éves korában hunyt el Stockholmban. Ilyen rövid idő alatt mégis megvetette a stockholmi hungarológia alapjait.

2.2. Lotz János

1935-ben Lotz János vette át a magyar intézet irányítását, és az ő 12 éves működése a svédországi hungarológia egyik csúcspontjának számít. A 30-as évek végén Björn Collinder felkérésére óraadóként az uppsalai egyetemen is oktatott magyart. Ez a tény nagymértékben megerősítette az intézet pozícióját. Finn lektorok csak a második világháború után néhány évvel érkeztek. Úgy tűnik tehát, hogy a magyar nyelvnek ez idő tájt viszonylag stabil helye volt a finnugor nyelvek sorában a svéd egyetemeken. A második világháború idején a Stockholm–Uppsala régió rendkívül érdekes kutatómilió lett azoknak a kutatóknak a jóvoltából, akik menedékjogot kértek Svédországban: itt tartózkodott Lotz Jánoson kívül például Wolfgang Steinitz és Roman Jakobson (vö. Austerlitz 1985: 120). Így logikus, hogy 1944-ben már látnivaló volt, hogy Leffler és Lotz fáradozásának gyümölcse beérik: az évben jelent meg egy új magyar költészeti antológia (Ungersk dikt, fordította Pándy és Stenborg), továbbá számos olyan közlemény, amely minden tekintetben a hungarológia tematikájába tartozik: magyar művészet és Kodály zenéje, budapesti fürdők és erdélyi népművészet egyaránt található a megjelent vagy előkészületben levő művek listáján. A legismertebb példája a szorosabb értelemben vett tudományos termékeknek Lotz János *Das ungarische Sprachsystem* (1939) című munkája. A hungarológia ezáltal magas szintre emelkedett Stockholmban a háború alatt, s ez nem is csoda egy olyan országban, amely megúsza a háború borzalmait.

2.3. Lotz után

Nyilvánvaló, hogy a háború előtti magyar politika támogatta a stockholmi főiskolán működő magyar intézetet, amelyet a svédországi hungarológia központjának tartott. Nem véletlen, hogy a háború végén és az azt követő szovjet megszállás idején gyökeresen megváltoztak az intézet működésének alapfeltételei. Az intézet nem szűnt meg egy csapásra. Az embert szinte bámulatba ejti, milyen mostoha gazdasági körülmények között sikerült működtetni az intézetet még az 1980-as évek elejéig, amikor a stockholmi egyetem végleg felszámolta a magyar intézetet. Néhány nevet kell itt megemlítenünk: legelsőként Bo Wickmanét, aki 1955 és 1970 között, tehát már az 1956-os magyar forradalom idején az intézet igazgatója volt,

amikor Svédország sok magyar menekültet befogadott, és a magyar nép iránti szimpátia a magyar intézet megítélését is pozitívan befolyásolta. A legjelentősebb eredmény ebből az időből az a svéd–magyar szótár, amelyet Bo Wickman adott ki 1965-ben az intézet támogatásával. Egy másik szép eredmény Éva Martins doktori értekezése (1970), az egyetlen disszertáció, amely a hungarológia tárgyköréből készült országunkban. Az utolsó személy Oscar Lazar [Lázár Oszkár] volt, aki magyar órákat adott a stockholmi egyetem magyar intézetében. Bo Wickmanhoz hasonlóan ekkor már ő is az uppsalai egyetem finnugor intézetében volt főállásban: Wickman 1955-től 1961-ig magántanárként, Lazar pedig 1975 és 1981 között ugyancsak a finnugrisztika magántanáráként tevékenykedett. Lazar 1982-től egyetemi lektorként a lundi egyetem finnugor intézetének vezetője lett. Itt az alkalom, hogy ezzel kapcsolatban néhány tévedést helyreigazítsunk a szakirodalomban: a stockholmi egyetem magyar intézetét sohasem helyezték át a lundi egyetemre, hanem megszüntették az 1980-as évek elején. Az intézet utolsó magyartanára ezután szerzett állást a lundi egyetemen (másképp Margócsy 1990: 67). És nem volt magyar professzorátus sem a stockholmi egyetemen (másképp Lakó 1987: 88). Ezt azért említem, hogy hangsúlyozzam azt a sajátos helyzetet, milyen jelentős hungarológiai tevékenységet végeztek és végeznek Svédországban viszonylag csekély anyagi és személyi feltételekkel.

3. A lundi egyetem finnugor intézete

Amikor Bo Wickman az 1937–38. tanévben ösztöndíjasként az Eötvös Loránd Tudományegyetemen tanult, ott találkozott egy észti vendégprofesszorral, Julius Mägistével. A háború befejezése után Mägiste menekültként Lundba került, ahol egy kis finnugor intézetet alapított. A lundi intézet működni kezdett, noha igen csekély anyagi eszközök álltak rendelkezésére: Mägiste lektori állása, valamint egy finn lektori státusz jelentette sokáig az intézet személyi feltételeit. Ezenkívül Oscar Lazarnak néhány évvel ezelőtt még egy észti lektori állást is sikerült szereznie. Az intézet megalapítása óta az oktatás és a kutatás az észti és a finn nyelvre összpontosul, időnként szerződtenek még óraadó magyartanárt is. A magyartanárok közül meg kell említeni Sente Imrét, aki néhány éves lundi tartózkodás után Finn-

országba ment tanítani. Meg kell még jegyeznünk, hogy az intézet eddigi öt vezetője közül három észt volt. Lazar Lundba kerülése természetesen gyakorlatilag megerősítette a magyar nyelv pozícióját a dél-svédországi egyetemen. Ez igen örvendetes fordulatnak számított, ha például azokra a magyar emigránsokra gondolunk, akik Malmöben telepedtek le.

Az a meglehetősen szerény szerep, amely a magyar nyelvnek jutott korábban a lundi finnugor intézet tevékenységében, anyagi és személyi feltételeknek tulajdonítható. Oscar Lazar munkássága révén fellendült a hungarológiai aktivitás. Az intézet megalapítása óta négy doktori disszertációt védtek meg, tízévenként egyet. Ez a szerény szám voltaképpen az intézet munkafeltételeinek és gazdasági körülményeinek nehézségeiből adódik. Míg az első három értekezés észt kérdésekkel foglalkozik, az utolsó magyar témájú: Zs. Bjørn-Andersen dolgozata Georg Brandes magyar kapcsolatait dolgozta föl. Ez később a Nemzetközi Hungarológiai Központ sorozatában, az „Officina Hungarica”-ban jelent meg (Bjørn-Andersen 1994). Az anyagi problémák ellenére úgy tűnik, hogy így a lundi egyetem finnugor intézetének sorsa elég reményteljes, jövője azonban mindenképp az egyetem vezetésének kezében van.

4. Az uppsalai egyetem finnugor intézete

Már a beszámoló elején szó volt róla, hogy az uppsalai egyetemen vannak a magyar nyelvoktatásnak a legrégebb hagyományai: egyidősek évszázadunkkal. A magyar nyelv legszilárdabb bástyája jelenleg az uppsalai egyetem, s főleg az oktatói ellátottság, az állandó státuszok jóvoltából. Hosszú út vezetett idáig.

K. B. Wiklund Svédország egyetlen finnugor nyelvészprofesszoraként annak idején alkalomadtán tartott magyar nyelvórákat is. A 30-as évek közepétől Wiklund után, Collinder idején Lotz János tanított magyart óraadóként. Lotztól később Átányi István, majd Fazekas Jenő vette át az órákat. Átányi ösztöndíjasként jött Uppsalába, hogy lappul tanuljon Collindertől, majd Svédországban maradt. A világháború befejeztével Fazekas menekült ide Helsinkiből, ahol magyar lektor volt. (Őt az 1940-es évek elején helyezték át Tartuból Helsinkibe a magyar hivatalos szervek.) 1962-ben egy újabb kiváló magyar szakember települt át Svédországba: Lavotha Ödön, aki

ugyancsak a helsinki egyetemen látott el magyar lektori teendőket. Attól kezdve, hogy Uppsalába érkezett, többé-kevésbé állandó státuszban tevékenykedett magyartanárként egészen 1972-ben bekövetkezett haláláig. Lavotha, aki hosszabb ideig dolgozhatott nyugodt körülmények között Wickmannál, mint elődjei Collindernél, igen szorgalmasan publikált. Meg kell említenünk a magyar hatóigékről írt monográfiáját (Lavotha 1967), valamint tankönyveit: egy magyar nyelvkönyvet (Lavotha 1973a) és egy nyelvtant (Lavotha 1973b). Az utóbbi kettő Lavotha halála után jelent meg.

Ha a magyar nyelv ügyéről szólunk az uppsalai egyetemen, Bo Wickman professzort kell elsőként megemlítenünk, aki Lotz tanítványaként magyar nyelvi tanulmányai révén jutott el a finnugrisztikához, és egész tudományos munkássága a hungarológia javát szolgálta és szolgálja. Több szinten és különböző összefüggésekben kell méltatnunk életművét. Már fentebb említettük, hogy 1955 és 1970 között a stockholmi magyar intézet sikeres igazgatója volt. Munkássága magában foglalja a lappológiát és az általános finnugrisztikai problémákat, de egyetemi tanárként is többször tartott magyar nyelvtanfolyamokat, amelyek felejthetetlen élményt nyújtottak hallgatói számára. Nemzetközi viszonylatban említést érdemel kiemelkedő tevékenysége a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaságban, amelynek hosszú időn keresztül, 1977-től 1991-ig elnöke volt. Bo Wickman sohasem törekedett feltűnésre, nem vágyott dicsőségre. Jellemző, hogy a hungarológia javára Svédországban kifejtett igen jelentős tevékenységét nemcsak Svédországban nem ismerik kellőképpen, de alapjában véve külföldön sem. Az 1968-as egyetemi reform kapcsán sikerült kivívnia, hogy a magyar – az észttel és a lappal egyetemben – önálló szak legyen a svéd egyetemeken. Ez azt jelenti, hogy a magyart nemcsak a finnugor stúdiumok részeként lehet tanulni, hanem felvehető önálló tárgynak, főszaknak is. A négy finnugor nyelvet, az észtet, a finnt, a lappot és a magyart egyenrangúnak tekintik a képzésben. A magyar nyelv tanulásának ez a lehetősége felszámolt minden bürokratikus akadályt a magyar nyelv iránt érdeklődők előtt. Miután a stockholmi magyar intézetet megszünt, a magyar önálló szakként nemcsak Uppsalában lett tanulható, hanem a lundi egyetemen is. Wickman reformja lehetővé tette, hogy a finnugor szak önálló egységeivel: az észttel, a finnt, a lappot és a magyart szakkal kiegészülve ki tudta elégíteni az észttel és a magyar iránti igé-

nyeket, amelyek jelentősen megnöttek a 80-as évek politikai változásai következtében.

Amikor Uppsalában létrehozták az állandó finnugor tanszéket, a finnugor nyelvészprofesszori állás meghatározása a következő lett: „finnugor nyelvek, különös tekintettel a lappra és a finnre”. Teljesen természetes dolog, hogy mindaddig ezeket a Svédországban is beszélt finnugor nyelveket állították az oktatás és a kutatás középpontjába, amíg Svédországban csak ez volt az egyetlen egyetemi tanári katedra a szakterületen. A 60-as és 70-es években emellé még két finn professzori állást alapítottak, majd létrehoztak egy lapp professzorátust is. Bo Wickman kezdeményezte 1982-ben történt nyugdíjba vonulása előtt, hogy az uppsalai professzori állás megnevezése ezentúl „a finnugor nyelvek professzora” legyen. Ezáltal megnőtt az uppsalai professzor felelőssége a fent felsorolt finnugor nyelvek, köztük a magyar nyelv iránt is. Amikor 1982-ben Wickman utódjaként átvettem az intézet vezetését, éppolyan mértékben lettem felelős a magyar nyelv iránt, mint a finn iránt: az állás hatásköre már nincs korlátozva, így az uppsalai intézet a finn mellett a legnagyobb finnugor nyelv tanításának és kutatásának is műhelye lehet. Magyarország iránt már akkor is viszonylag nagy érdeklődést tanúsítottak nálunk, amikor „a kelet-európai tábor legvidámabb barakk”-ja volt. Az érdeklődés sokkal nagyobb volt, mint Észtország iránt, és lényegesen nagyobb, mint például Bulgária iránt. Elmondhatjuk, hogy a stockholmi egyetem magyar intézetének a leépítése, majd megszüntetése indokolatlan mértékben – és talán a legrosszabb időpontban – meggyengítette a hungarológiát Svédországban. Elsődleges feladatunk volt tehát, hogy a magyar nyelv helyzetét javítsuk Uppsalában, és ezzel folytassuk a stockholmi intézet munkáját. Az intézet ekkor – átcsoportosítva anyagi eszközeit – egy félállású magyar lektori állást tudott létrehozni. Az együttműködés volumene tovább fejlődött Magyarországgal. A kétfrontos szívós erőfeszítések eredményeképpen Kádár János 1987-es svédországi látogatásakor Svédország és Magyarország végre szerződést írhatott alá a lektorok cseréjéről. Svéd lektor kezdhette meg a tanítást a budapesti egyetemen, magyar lektor pedig Uppsalában. Uppsala így 1987-től készen állt, hogy ki tudja elégíteni a Magyarország és a magyar nyelv iránti növekvő igényeket, amelyeket a politikai változások hoztak magukkal.

A fokozódó hungarológiai tevékenység Uppsalában még nem mutatkozik meg a doktori disszertációkban. Az alsóbb szinteken természetesen világosan látható a fejlődés. Nem számít már evidenciának, hogy a hallgatói létszám tekintetében a finn a legfavorizáltabb nyelv: bizonyos években a magyar, máskor az észt, aztán ismét a finn kerül előtérbe. A hungarológia részesedése növekvő tendenciát mutat a *Fenno-Ugrica Suecana* című folyóiratban. Szeretném kiemelni Lars Borin (1986) tanulmányát a magyar esetrendszeréről, továbbá Harrer Gáborét (1988) a magyar többes szám jelének alomorfbairól. Mindkét cikk előzménye magyar nyelvészeti tárgyú szakdolgozat volt. Az intézet két doktorandusza a magyart választotta doktori disszertációja témájául, további három doktorandusz kutatási területében is fontos szerepe van a magyarnak. Míg a 60-as években teljesen a finn nyelv dominált az alapképzésben, a kutatói tematikában jelenleg teljesebb finnugor választék van. Mindez Bo Wickman tantervi reformjainak következménye, amelynek jóvoltából a magyar nyelv főszak is lehet, és módosult a professzorátus profilja is. Amikor megváltozott a külső világ, az intézet is ki tudta szolgálni azt a megnövekedett érdeklődést, amely a svéd társadalomban nagyban jelentkezett. Az uppsalai intézet kiterjedt kapcsolathálózatot tart fenn magyar tudósokkal és magyarországi intézményekkel. A 80-as évek közepétől kezdve csaknem tíz hallgatónk és kutatónk töltött minimum egy szemesztert Magyarországon egyetemi tanulmányok végzése céljából. Ennek megfelelően több magyar kutató és hallgató tett rövidebb-hosszabb látogatást Uppsalában. Közülük különösen Hajdú Pétert kell kiemelnem, aki nagymértékben támogatta intézetünk Magyarországi iránti megnövekedett érdeklődését, s a 80-as évek közepén, amikor tanulmányi szabadságon voltam, professzori teendőket is ellátott nálunk – közmegelegedésre. Ugyancsak gyümölcsözőnek bizonyult együttműködésünk a debreceni egyetemmel, ahol Sebestyén Árpád kezdeményezésére 1992 áprilisában vendégtanárként tevékenykedtem, ugyanennek az évnek az őszi félévében pedig Keresztes László látogatott Uppsalába hasonló célból. A Bo Wickman idejéből örökölt hagyomány azáltal él tovább, hogy jelenleg tagja vagyok a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság végrehajtó bizottságának és az *Officina Hungarica* szerkesztőbizottságának.

5. A tanulmányok menete

A tantervi reform jóvoltából a magyar főszakká lépett elő. Ez fontos tényező lett a magyar nyelvi tanulmányok kialakítása és fejlesztése szempontjából. Minthogy a tanterv különbözik a magyarországi egyetemi tantervektől, szeretném röviden vázolni a magyar szak tanulmányi rendjét a svéd egyetemeken. A bölcsészkaron a szakválasztás elvileg teljesen szabad, más szóval a hallgató maga választja meg, mit kíván tanulni és mennyi időt tud a tanulmányokra fordítani. Félévenként csak egy szaktárgyat tanulnak, így az alapképzés szakaszát négy félév alatt végzik el. Magyar szak jelenleg csak a lundi és az uppsalai finnugor intézetben végezhető. A tanfolyamok kezdő szintről indulnak, és négy félév múlva olyan gyakorlati készséggel és elméleti ismeretekkel vértetik fel a hallgatókat, hogy az alapvizsga után megkezdhetik a speciális tanulmányaikat. A vizsga (neve „filosofie kandidat” vagy „magisterexamen”) letételéhez 120, ill. 140 tanegységpont szükséges, ami gyakorlatilag három vagy három és fél szemesztert jelent. A tanulmányi tempó tehát gyors: aki szeptemberben mint kezdő kerül az intézetbe, november elején már magyar hang- és alaktanból, valamint a mondattan elemeiből vizsgáznak. A magyar lektorátus révén természetesen megjavultak a gyakorlati nyelvelsajátítás feltételei.

A magyar szakot különböző okokból választják a hallgatók. Az emigráns magyarok gyermekei alkotják hagyományosan az egyik legfontosabb csoportot. Fontos réteget alkotnak azok a svédok is, akiknek magyar házastársuk van. A 80-as évek végefelé olyan közgazdaságtudomány szakosok is jelentkeztek magyarra, akik megérezték a közép-európai piacok lehetőségét. Néptáncosok és zenészek jelentették a „fűszeres keveréket”, de meg kell emlékezni azokról az igazi nyelvész érdeklődésű hallgatókról is, akik egy olyan európai nyelvet kívánnak elsajátítani, amely nehéz, furcsa és sajátos nyelv hírében áll. Többen választják még a magyart melléktárgynak az alapvizsgájukhoz. Ez előny is, mivel növekszik a kereslet a magyar iránt: a magyar már nem exkluzív nyelvi tárgy egy kis csoportnyi specialista számára, hanem olyan szak, amely nagyon magas szintű képzést igényel, és egyben megélhetést is biztosít többek számára. A doktoranduszképzés szakaszában azok, akik a magyart választják, kutatásukban specializálódhatnak irodalomra is. A Magyarország határain kívüli magyar irodalom olyan téma, amely kü-

lönösen érdekes és kedvelt. Több doktoranduszt vezetett el a magyar a finnugor összehasonlító nyelvészethez – nagyjából úgy, mint annak idején Bo Wickmant.

6. Összefoglalás

Az uppsalai egyetem finnugor intézetében a század eleji kezdeti bizonytalan lépések után 1929-ben kiváló hungarológiai intézet alakult Stockholmban. Azoknak a kitűnő tudósoknak a jóvoltából, akik az intézetben tanítottak, sok svéd érdeklődése fordult a hungarológiai tudományok felé. Az intézet megszüntetése után az uppsalai és a lundi egyetem finnugor intézetének keretei között folytatódott a magyar nyelv oktatása és kutatása tantárgyként. Az anyagi nehézségek ellenére a személyi változások révén stabilizálódott a magyar nyelv pozíciója Lundban, Uppsalában pedig az 1980-as években sikerült megerősíteni a magyar nyelv szervezeti feltételeit. Most, amikor korunk politikai változásainak sodrában a magyar keresett szakká válik a svéd társadalom számos területén, a svédországi hungarológia derülátóan tekint a jövőbe. Emellett fontosak a sokrétű kapcsolatok a magyar és a svéd egyetemek között. A nyugtalanító jelek a jövőre nézve mindenekelőtt az ország gazdasági gondjaiban észlelhetők. Mégis okunk van az optimizmusra. A 80-as évek során a magyar nyelv megerősítette pozícióját az uppsalai egyetemen, és Lundban is olyan helyzetbe került, hogy a visszatérés a korábbi szintre csaknem elképzelhetetlennek tűnik. A magyar nyelv egyike a finnugor nyelveknek a svéd egyetemi rendszerben, amely nem számít többé egzotikusnak a „normális” finn nyelv mellett. A finnugrisztikán belül a magyar nyelv hatást gyakorol a választékra és a stabilitásra, és ahogyan a hungarológiai kutatás gazdagítja a finnugrisztikát, úgy gyarapodik benne maga is.

Irodalom

- AE = Akadémiai Értesítő. 25. Szerk. G. Heinrich. Budapest 1914.
- Austerlitz, Robert, 1985: J. Lotz i Förenta Staterna. Symposium in memoriam János Lotz (1913–1973). Ed. Bo Wickman. Stockholm. 113–122.
- Bjørn-Andersen, Zsuzsanna, 1994: The Voice from the Outside. A Study in the Reception of Georg Brandes in Hungary. (Officina Hungarica III.) Budapest.
- Borin, Lars, 1986: Is Hungarian a Case Language? *Fenno-Ugrica Suecana* 8. Uppsala. 1–33.
- Harrer, Gábor, 1988: Substantivens pluralbildning i ungerskan. *Fenno-Ugrica Suecana* 9. Uppsala. 67–97.
- Lakó, György, 1987: Száz éve született Leffler Béla. *Alföld* 38/9. Debrecen. 87–89.
- Lavotha, Ödön, 1967: Studien zu dem ungarischen Potentialsuffix *hat/het*. (Acta Universitatis Upsaliensis. *Studia Uralica et Altaica Upsaliensia* 4.) Uppsala.
- Lavotha, Ödön, 1973a: Lärobok i ungerska. Stockholm.
- Lavotha, Ödön, 1973b: Ungersk grammatik. Lund.
- Lotz, János, 1939: Das ungarische Sprachsystem. Stockholm.
- Margócsy, József, 1990: A két Leffler. Irodalomtudományi Közlemények. (Acta Acad. Paedagogicae Nyíregyháziensis, Tomus 12/E.) Nyíregyháza. 59–72.
- Martins, Éva, 1970: Studien zur Frage der linguistischen Interferenz. Lehnprägungen in der Sprache von Franz von Kazinczy (1759–1831). Stockholm.
- Ungersk dikt. 1944. I svensk tolkning av Cálmán Pándy och Hans-Eric Stenborg. Stockholm.
- UUB KBW = Uppsala universitetsbibliotek. K. B. Wiklunds samling.
- Wickman, Bo, 1965: Svensk–ungersk ordbok. Stockholm.